

Ryo Nōda v Bratislave

Synestét Skriabin – áno či nie?

Hovory T – Juraj Bartoš

Matej Korbelič v „emigrácii“

koncerty, opera, CD...

Hudobný život
03/2025/R. 57

**Hudba
mesta**

2,50 €

03

9 771335 414008

**Allegretto
Žilina**

**Dom umenia
Fatra, Žilina
7. – 12. apríl 2025**

**XXXIV.
stredoeurópsky
festival
koncertného
umenia**

Central European Music Festival
Festival laureátov medzinárodných
interpretačných súťaží

www.allegretto.sk

predpredaj vstupeniek: www.skozilina.sk

Obsah

Koncerty

- 2 Slovenská filharmónia – Štátna filharmónia Košice – VENI ensemble – ŠKO Žilina

Auris interna

- 3 Zvuky a vône jari

Z organového kokpitu

- 4 Platení vetrom

Hudobné divadlo

- 12 Rozprávková Opera SND? (SND)
14 Zvyk – dar či prekliatie? (Teatro Real, Madrid)
16 Basso continuo v technoklube (Staatstheater am Gärtnerplatz, Mníchov)
18 Vykopávka s repertoárovým potenciálom (Oper Frankfurt)
20 Horúčka zvaná Norma (Theater an der Wien – Štátna opera Viedeň)

Hudba inak

- 23 Óda na počúvanie mesta

Rozhovor

- 28 Som herec každej epochy či štýlu

Hudba farieb

- 30 Skriabin a tajomstvo jeho synestézie

Jazz

- 33 Jazz v emigrácii: Matej Korbelič
34 Hovory T: Od Louisa Armstronga po Dizzyho Gillespieho

Recenzie CD

Poviedka

V. Rozenbergová:
Tumarkinova kríza

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

Hudba nejestvuje v jasne ohraničenom koncepte. Prelieva sa a získava rôzne „tvary“. Reaguje na život azda vo všetkých jeho podobách a so všetkými súčasťami – živými, neživými, hmotnými, duchovnými. Svedčí o tom aj zaujímavá zostava tretieho tohtoročného čísla Hudobného života.

„Zvuk vnímame často len ako doplnok vizuálneho vnemu, ktorý považujeme za objektívny. Počúvanie je však mäkkšie, plné pochybností, neisté, ale aj pohlcujúce a prežívané naplno. Odohráva sa v prítomnom okamihu a ponúka nový spôsob chápania súvislosti, „píše vo svojom texte o zvukoch, ktorými človek (ako živočíšny druh) ovplyvňuje svoje životné prostredie, Eva Vozárová. Učí nás počúvať mesto, všimáť si, ako sa v ňom menia aj prírodné zvuky pod vplyvom dlhodobých zásahov človeka. Zdá sa, že vnímanie hluku cez estetické kategórie je možno cestou, ako sa zmieriť s akustickou nepohodou v mestskom prostredí.“

Do podnetných interdisciplinárnych vôd sa ponára aj text Michala Pavlíka, kladúc si otázku, či bola synestézia Alexandra Skriabina autentická. Cez prehľad dejín a druhov fenoménu prepojenia viacerých zmyslov sa dostávame k zdrojom synestéziou ovplyvnenej tvorby charizmatického skladateľa, ktorého život a dielo sa napájali zo zriediel inšpiratívnej mytológie a ktorý sa zrejme sám stal objektom mýtu.

Japonský skladateľ Ryo Nōda navštívil nedávno Bratislavu a Haimoni Balgavej rozprával o zaujímavých muzikoterapeutických výsledkoch pri práci s ľuďmi, trpiacimi rôznymi duševnými a neurologickými problémami. Hudba a pohyb liečia...

V jazzovej rubrike pokračujeme v seriáli z histórie jazzovej trúbky, dej o krok ďalej posúva Juraj Bartoš. Autentický vhlad do prežívania formatívnych okamihov na klukatej ceste hudobníckej kariéry prináša monológ mladého trubkára Mateja Korbeliča.

Opäť prinášame pohľady na koncertný a operný život, nahrávky domácich i zahraničných interpretov a autorov. Nezabudnite sa prelistovať až na záver Hudobného života, k poviedke Vandy Rozenbergovej, v ktorej sa mladá hrdinka pretancuje v rytme argentínskeho tanga k svojmu šťastiu.

A na záver k próze (Hudobného) života: V minulom čísle sme vás informovali o problémoch s novým celoštátnym administratívno-účtovným systémom, pre ktoré sa nám nedarilo vydať časopis včas aj v tlačenej forme. Už tlačíme, no nedostatky spomínaného systému nás brzdia v distribúcii časopisu do predajní a problém máme aj s predajom tlačenej verzie cez e-shop Hudobného centra. Veríme, že nás v týchto časoch neopustíte...

:||

Mesačník **Hudobný život** /
marec 2025 vychádza
v **Hudobnom centre**
Michalská 10, 815 36 Bratislava
IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej
tlače MK SR pod ev. číslom
EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), jazykové korektúry: Marcel Olšiak, korektúry českých textov: Lucie Lukášová, grafická úprava: Peter Beňo

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • **Objednávky do zahraničia** vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk • **Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu.** Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 13 35-41 40 (tlačené vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Ilustračné foto k textu Óda na počúvanie mesta. Foto: Marek Jančúch • **Názory a postoje** vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upravovať a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe. • **Vyhľadávať v dátach** uverejnených v tomto čísle môžete na adrese www.siac.sk

Koncerty

30. 1. 2025

Košice, Dom umenia

Štátna filharmónia Košice,
Eugene Tzigane, Josef Špaček
Fibich – Suk – Schmidt

Predposledný januárový večer v Dome umenia sa niesol v duchu spojenia podmanivej hudby českých skladateľov s expresívnou symfóniou bratislavského rodáka v znamenitom naštudovaní Eugena Tzigana.

Úvodná skladba *V podvečer. Selanka pre orchester op. 39* Zdeňka Fibicha manifestovala pripravenosť orchestra aj dirigenta. Koncepcia Eugena Tzigana, dirigenta japonského pôvodu, zdobila znamenité technické naštudovanie orchestra. Kompaktnosť sláčikovej sekcie dopĺňala intonačná čistota a presvedčivé frázovanie. Tieto atribúty napokon charakterizovali všetky sekcie orchestra počas celého večera. Hráči pochopili víziu dirigenta, založenú na maximálnom zúročení bohatstva farieb orchestra. Kaleidoskopické, mozaikovité riešenie skladby napĺňalo emočne exponované úseky nepatrnými nuansami nálad, pričom variabilitu znenia podporovali miestami až neuveriteľné dynamické škály, ktoré Tzigane dokázal s orchestrom vytvoriť: od tichého pulzujúceho tympanu cez mäkký, no zároveň neprepočutelný vrchol, až k „ozvenovému“ činelu v závere.

„Vytahovanie“ jednotlivých nástrojov zo spleťtého zvukového kozmu orchestra dokázal Tzigane premyslene uplatniť aj v koncertantnom diele, vo *Fantázii pre husle a orchester g mol op. 24* Josefa Suka, dnes zažívajúceho renesanciu na európskych koncertných pódioch. Skladateľ a huslista ovládal inštrument, ktorému na mieru vytvoril jednočasťové virtuózne dielko. Technicky brilantne skomponovaný sólistický part, dirigent s jasnou predstavou, sústredený orchester. To sú výborné východiská pre každého sólistu.

Český huslista Josef Špaček kontroval sústredeným, technicky a intonačne bezchybným výkonom. V oblúkoch vyspievané frázy, dych berúce behy a zrozumiteľné dialógy s orchestrálnym tutti. Škoda len, že uhladenému, precíznemu výkonu absentovalo akési „korenie nedokonalosti“

Symfonické dielo večera preverilo sólové schopnosti plechových nástrojov, počas tohto koncertu intonačne aj výrazovo presvedčivých.

či esprit temperamentu, ktorý by bol prejavom názoru samotného sólistu. Pre niekoho je emocionálna exponovanosť nedostatkom, pre iného je ním zasa prílišná akademickosť.

Je potrebné vyzdvihnúť všetky skupiny orchestra, nielen lesné rohy, ktoré bravúrne zvládli repetíciu tónov v úplnom pianissime, ale aj drevá, rešpektujúcich partnerov v dialógoch so sólistom a violončelo s jeho bravúrnymi pasážami. V telese sa vyprofilovali viacerí skutoční lídri jednotlivých sekcií.

Symfonické dielo večera preverilo sólové schopnosti plechových nástrojov, počas tohto koncertu intonačne aj výrazovo presvedčivých. Úvodná dur-molová polarita *Symfónie č. 4 C dur* Franza Schmidta sa rozplynula do katarzného diela, plného nepokojných momentov, ale aj lyrických pasáží. Chromatizmami presýtená harmónia nenechala priebeh nikdy vyústiť do finálneho uspokojivého riešenia, čo sa napokon prejavilo aj v rozpačitej reakcii publika. Nie všetky symfónie sa musia končiť víťazstvom či zodpovedať všetky nastolené otázky. Jednoducho, ostanú nezodpovedané.

Prelínajúce sa charaktery oscilujúce niekde medzi uspokojením a pochybovaním pretavil Tzigane do plastického vyznenia. Neustále sa kopiace motívy a frázy ponímal celistvo, no zároveň ich logicky členil. Výraz mimoriadne náročnej symfónie, plný kontrastov, sa zrkadlil v taktovke pripraveného dirigenta s jasnou interpretačnou predstavou. Dynamika, oveľa ostrejšia a prenikavejšia v porovnaní s predchádzajúcimi skladbami, spolu s obsahovou a emocionálnou exponovanosťou a výrazovou rozpoltenosťou miestami pripomínala až Mahlerovo „žmýkanie“ napätia.

Každá chvíľa sa vertikálne dotýka večnosti, ako hovoril Schopenhauer. A miestami sa jej dotýkali aj momenty štvrtkového večera. Umná, vkusná a hodnoverná, a to aj napriek emočnej exponovanosti. Taká bola hudba znejúca v Dome umenia. Emocionálna hĺbka jednotlivých opusov, najmä však toho symfonického, bola pochopená dirigentom, rešpektovaná orchestrom. Avšak bola pochopená publikom?

Košickým filharmonikom romantický repertoár sedí, počuť to. A aj napriek

tomu, že inštitúcia robí značné osvetové kroky, bolo by viac než pekné, keby viacerí z publika prichádzali do Domu umenia za umením. Nie za voľnou konverzáciou počas koncertu, spievaním si kadencií so sólistom či pre prestávku a bufet...

MÁRIA GAVALOVÁ

6. 2. 2025

Bratislava, Reduta

Slovenská filharmónia,
Pavel Kubáň,
Jaroslav Kyzlink
Klusák – Mahler – Martinů

Taký súdržný a dramaturgicky premyslený program nie je samozrejmosťou. Koncert pod vedením Jaroslava Kyzlinka ukázal tri odlišné kompozičné prístupy skladateľov 20. storočia, no zároveň ich spojil do jednotného celku. Večer otvorili *Variácie na tému Gustava Mahlera* Jana Klusáka, nasledovalo Mahlerových *Päť piesní na básne Friedricha Rückerta*, jeho záver patrilo *Štvrtej symfónii* Bohuslava Martinů.

Jan Klusák priniesol hneď niekoľko prekvapení. Názov síce evokuje spojenie s Mahlerom, no neprezrádza, že témou variácií je *Adagietto* z jeho *Piatej symfónie*. Druhým prekvapením je samotný začiatok – atonálne ladený úvod, ktorý s Mahlerom zdanlivo nesúvisí. Sforzatový akord, náznaky serializmu, abstraktné zvukové štruktúry – nič nenaznačuje, že už o chvíľu zaznie *Adagietto* v takmer nezmenenej podobe. Keď sa objaví, priamo a bez prípravy, pôsobí to nečakane až zarážajúco.

Téma zaznie takmer celá v pôvodnej podobe, no s každou variáciou sa postupne rozkladá. Záver témy prirodzene prechádza do variácie, no pôsobí mierne podozrivo, akoby sa v ňom už skrývalo čosi znepokojivé – niečo v Mahlerovej hudbe sa mení, no spočiatku nie je jasné čo. S každou ďalšou variáciou sa hudba vzdaluje pôvodnej podobe témy, až kým sa nerozpadne do abstraktných štruktúr. Z Mahlerovej melanchólie sa stáva hra s formou, farbou a štruktúrou, v niektorých pasážach dokonca s istou dávkou ironie a humoru. Napriek tomu, že sa Klusák od *Adagietta* neustále odkláňa, nikdy ho nenechá úplne zmiznúť. Vďaka tomu dielo